

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za

slovensko ljudstvo na Primorskem

Letnik III.

Vse za vero dom cesar, ja!

Stev. 3.

J. Gosar v Gorici

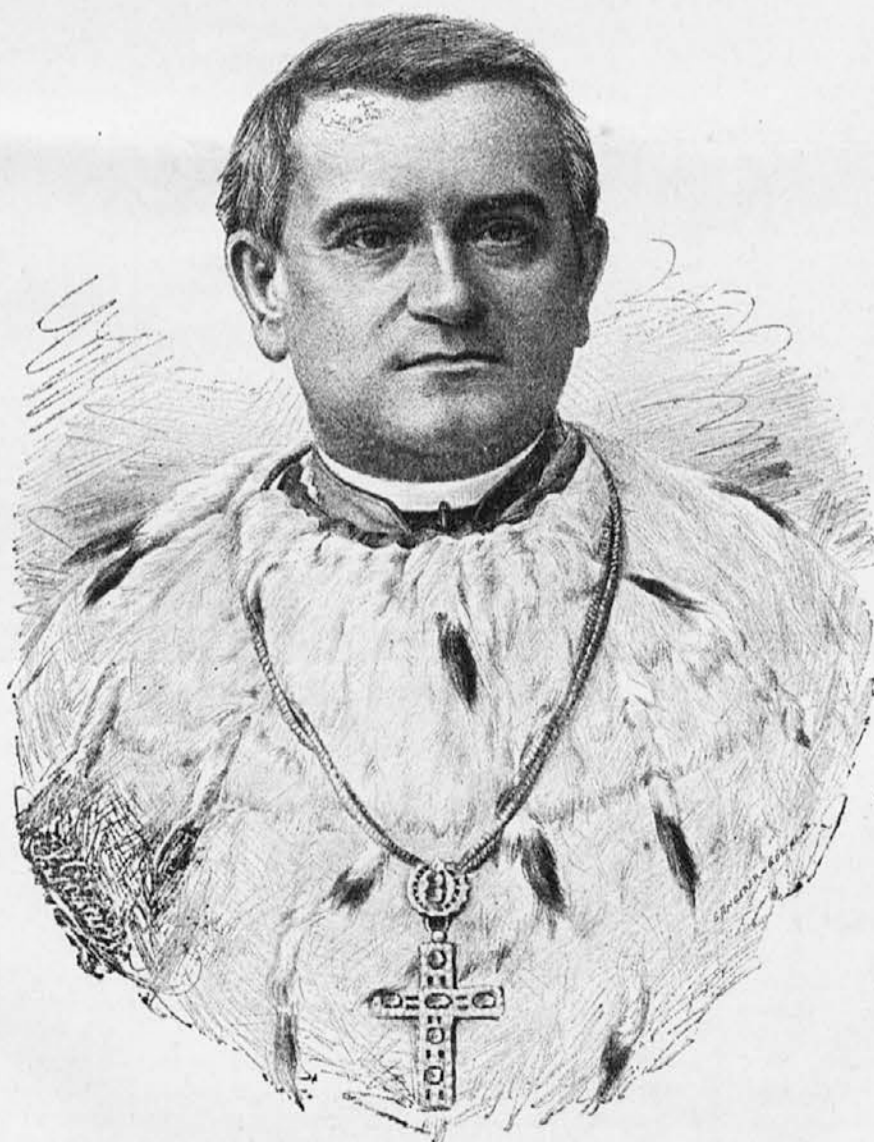
„Primorski List“

izhaja vsaki prvi, drugi in četrty četrtak v mesecu.
Cena za celo leto 1 gl. za pol leta 50 nov. Posamezne številke se prodajajo v šolskih in nunskih ulicah po 4 nov.

V Gorici, dne 24. januarja 1895.

Uredništvo in upravnštvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vracajo. Oglase in naznanila sprejema upravnštvo po pogodbi.

Dr. Alojzij Zorn,
metropolit ilirski, knezo-nadškof goricki.

Dr. Alojzij Zorn,

metropolit ilirski, knez in
nadškof goriški.

Slovenski rojaki! Na prvi strani vam danes prinašamo podobo preljubljenega našega nadškofa. Sponesla se je prav dobro. Vsi se še spominjate milega, priljudnega obličja višega Pastirja; videli ste ga gotovo vsaj, ko so hodili birmavat po deželi. Tukaj vam povemo dve besedi o njih življenji, da jih ohranite v zvestem spominu.

Naš Prezvzišeni nadškof Alojzij Zorn so se rodili dne 13. januarja l. 1834 v prijazni Prvačini. Na latinskih šolah so bili prvi; še zdaj se bere v šolskih zapisnikih, kako so se odlikovali pred vsemi sošolci. Po dokončanih latinskih šolah so si izvolili duhovski stan; in ker so se tudi v semenišču kaj posebno sponesli, so jih rajniki nadškof Andrej poslali na Dunaj na visoke šole, od koder so se vrnili kot doktor sv. pisma.

Ko se je kmalu potem spraznilo profesorsko mesto, za dogmatiko v velikem semenišču, so za to službo izbrali mladega doktorja. Razlagati desetošolcem visoke verske resnice ni lahka reč in ni vsakdo ti nalogi popolnoma kos; kdor se hoče pokazati preučenege, prehitro zabrede ali pa postane nejasen. Ne tako profesor dr. Zorn. Vsi, ki smo ga poslušali, smo ene misli: govoril je visoko in globoko, ali vendar tako jasno in razumljivo, da si gledal resnici v obraz kakor ob jasnem solncu.

Kot profesor so živeli tiho, svetu nepoznani. Pa njih učenost in ponižnost je vendar zaslula: l. 1874 povzdignili so jih za ravnatelja v velikem semenišču in kmalu potem za kanonika v veliki cerkvi. Pa glas o njih je prišel tudi do najvišega mesta. Tisti čas se je spraznila škofovska stolica v Poreči, in l. 1882 so Nj. Velič. presvitli cesar s papeževim privoljenjem kanonika dr. Zorna poklicali na poreško stolico. Velika čast za Gorico! Milo se nam je zdelo pri slovesu. Ker so pa tedanji goriški nadškof Andrej bili vže sila stari in bolehní, so nekateri goriški gospodje pri odhodu gospodom iz Poreča naravnost rekli: „Posodimo vam ga za nekaj časa“. In res — tako je bilo. Vže marca l. 1883 so umrli nadškof Andrej, in dne 14. oktobra je Gorica, prazniško oblečena, pozdravljala svojega novega nadškofa Alojzija, ki so ta dan v veliki cerkvi slovesno v posest vzeli svojo nadškofijo.

Dne 14. tega meseca je dvanajst let,

L I S T E K

Ivan don Bosco, njegovo življenje in njegova dela.

II.

V Turinu pričel je don Bosco premišljevat, kako bi rešil zapuščeno mladino npravnega propada. Dne 8. dec. 1841. pripeljala mu je božja previdnost prvo 16 letno siroto, Jerneja Garelli. Brez starišev, zapuščen ni poznal sv. križa, ne sv. maše, še manje sv. zakramentov. Bosco pričel ga je poučevati v krščanskih resnicah, in redno je prihajal deček vsako nedeljo k ljubeznivemu učitelju.

Z Garallijem prihajali so kmalu tudi drugi. Bosco poučeval jih je v zakristiji semeniške cerkvice. L. 1842. imel je vže 100 gojencev, katere je 8. dec. izročil varstvu Marije Device. Vsaki praznik prejemale so zjutraj sv. zakramente, popoldne pa je bil krščanski nauk in mala zabava. L. 1843 je postal don Bosco vodja hospica sv. Filomene ter tje preložil tudi svoje zavetišče sv. Frančiška Saleškega. V porabo prepastili so mu večjo kapelo, ker gojencev je bilo vže 300.

Toda Bog je izkušal don Boscova dela. Dne 8. dec. 1843 bral je v novem zavetišču prvokrat sv. mašo, a vže čez 7 me-

odkar so Prezvzišeni posvečeni za škofa. V spomin tega dohodka je bila ta dan v veliki cerkvi škofovska maša. Mi pa smo porabili to priliko, da smo vam prinesli Njegovo podobo, kakor jo vidite na prvi strani. Imejte jo v častnem spominu!

Naša nadškofija šteje 230.000 duš. Vse te duše je Bog izročil Njih očetovski skrbi. Res, velika butara! Mi pa olajšujemo mu butaro z otroško ljubeznijo in s pokorščino. Sveti očetje učijo, da škof je kakor Kristus; kjer je škof, tam je cerkev. Slušajmo svojega višega Pastirja kakor Kristusa! Molimo, da ga Bog razsvetli in pokrepča, ter nam ga ohrani vsaj še dvakrat dvanajst let!

SVEČNICA

Na svečnico obhajamo častiti spomin Gospodovega darovanja v tempelju. Na 40. dan po rojstvu je namreč bl. D. M. prinesla svojega božjega Sina v svetišče, kjer ga je odkupila in potem darovala Gospodu. Pri tej priliki je bogaboječí Simeon vzel dete v naročje in od veselja zaklical: Zdaj le pusti svojega hlapca, Gospod! po tvoji volji, ker videle so moje oči tvoje zveličanje, katero si pripravil pred obličjem vseh narodov, luč v razsvitljenje neverníkov in čast Izraelu svojemu ljudstvu. Mariji pa je rekel: Glej! ta je postavljen za znamenje, kateremu bo svet vgovarjal. Marija pa je ohranila vse te besede v svojem srcu.

Imenitne besede je ohranila Marija v srcu. Dve besedi sti nam posebno imenitni. 1. Prva beseda pravi, da je Jezus Kristus luč sveta. Luč, ki razsvitljuje vse narode, solnce, ki sveti in greje svet.

Ko solnce vtone, hitimo vžigati druge luči, ali vendar pravimo, da je tema in hlad. Tudi narodom svetijo v temi zmot druge luči: razum, znanost, skušnija, poštenje itd. ali brez luči Kristusove so vendar le v temi, v neprijetni, hladni noči. Brezverski modrijani bi radi vgasili luč sv. evangelija in prižgali uaredom druge luči človeške modrosti. Narodje pa naj dobro pomnijo, da je vsaka modrost ničeva, ako jej ne sveti luč Kristusova.

2. Druga pomenljiva beseda pravi, da je Jezus Kristus znamenje, kateremu svet vgovarja. Oj kako britko so se vresničie te besede v življenju Jezusovem! Kako po nedolžnem so ga napadali, zasmehovali, zasramovali, preganjali in križali. Nobena beseda jim ni bila všeč, nobeno dejanje jim ni bilo prav. Besno sovraštvo jim je kalilo vid, da niso spoznali večne resnice. Gledali so, pa niso videli, poslušali so, pa niso sli-

secev zapustiti je moral kapelo. Vdarec bil je hud, kajti don Bosco vstanovil je bil tudi večerne šole, katere so morale prenehati. Nadškof turinški odkazal mu je staro cerkev sv. Martina, iz katere pa je ga kmalu izgnal mestni župan Cavour (Kavur). Kriv vsemu je bil največ neki mestni pisar, ki je don Boscovo zavetišče pri magistratu očrnil kot šolo nenravnosti. Toda komaj je odposlal prepoved, pričela mu se je roka tresti, in več ni pisal. Mestni svet prepustil mu je cerkev sv. Petra z poleg ležečim dvoiščem. A od todi izgnal ga je župnik, ker so otroci preveč kričali.

Don Bosco z 300 sirotami bil je na cesti; toda njegovo zaupanje v Boga ostalo je neomajljivo. Skozi dva meseca vodil je vsako nedeljo mlado četo v okolico turinško, kjer je v kaki cerkvi daroval sv. mašo, poučeval pa pod milim nebom. A približala se je zima, in moral je dobiti stanovanje. Vdobil je tri sobe, katere so za silo zadoštovale, ker število se je pomnožilo vže na 400. Nasprotovati začeli so mu celo mestni župniki, in naenkrat odpove mu gospodar stanovanje.

Bilo je pomladi l. 1846. Don Bosco prepričan, da Bog ki oskrbi ptice pod nebom, ne bo zavrzel zapuščenih sirot, je vzel v najem neki travnik. Tu pod milim nebom

šali. — To peklenško sovraštvo je podedovala katoliška cerkev in vsi, ki so z njo, ki zastopajo nje nauk in pravico. Tudi pri nas Slovencih divja vže nekaj let sem divje sovraštvo proti onim možem, ki so dvignili luč Kristusovo, luč katoliškega nauka proti slepivi luči nevere in verske nemarnosti. Koliko obrekovanja, koliko zasmehovanja in psovovanja morajo ti možje pretrpeti, koliko škode na časti in blagu! Naj se pa ne da nikedo premaniti in ostrašiti od zaslepljenih bratov. Mi vemo, komu smo verovali, da je slovenskemu narodu luč in zveličanje Jezus Kristus in katoliška cerkev in ne plehki nauki pesnikov in filozofov ali politični programi strastnih strank. Slovenci! Če hočemo zdravega narodnega življenja in napredka, iščimo ga v Kristusu. To misel širimo pa tudi doma; to misel širimo doli na Hrvaško in v Dalmacijo in na ves slovanski jug. Zakaj so razmere tako žalostne na vsem slovanskem jugu? Zato ker njega voditeljem svetijo slepive zvezde in ne solnce resnice, Jezus Kristus. Naj bi pač kmalu spoznali to resnico vsi pošteni rodoljubje, katerim res bije srce za slovanski napredek.

Preosnova davkov od zemljišč.

II.

Zadnjič smo povedali, da bodo kmalu imenovane katastrofe komisije, katerim se bo treba pritožiti, če kedo meni, da plačuje preveč davka od zemljišča. Toda opozoriti moramo še enkrat, da komisija nima zemljišč iz nova ceniti, ampak samo zaznamovati v zemljiščne bukve premembe v obdelovanju in prav očitne pomote v prvi cenitvi od l. 1883. Ako bi u. pr. kedo prišel in rekel: „Moja njiva je zapisana v II. razred, pa spada v III.“ ne bi mu sprejeli pritožbe. Ali če bi rekel: „Moj vinograd ne nese čistih 300 glđ, ampak samo 200,“ bi ga zavrnil i. t. d. Če pa kedo pride in pove: „Moj gojzdič je zdaj pašnik, ali: moja njiva je snožet ali: mojo snožet je vničil hudo-urnik ali: mojo snožet so zapisali v I. razred, pa je skoraj pašnik (gmajna) i. t. d., bodo mu sprejeli pritožbo in s l. januarjem 1897 bo menj plačaval. — Pritožbe pri davkariji nič ne pomagajo, ker davkarija le tirja davke, a ne odpisuje davkov.

Bati pa se je toliko bolj, da si posestniki ne bodo vedeli pomagati, ker so komisije deželne in ne okrajne, kakeršne bi bile boljše. Če prav namreč, niso velike naše deželice (Goriško, Istra, Trst), vendar ni upati, da bi komisije same mogle pomagati posestnikom, ker ne bodo poznale razmer. Na Kranjskem je torej stavlil posl-

zbirali so se ob nedeljah. Na travi sedeč spovedoval je don Bosco otroke. Po dokončani spovedi dal je znamenje se stariu bobnom, ter zbranim naznanil, kje bode skupna sv. maša in obhajilo. Popoldne pa so se na travniku vrstile vesele igre s poukom in duhovnim berilom. Dan so zaključili s kratko Marijino pesmičo. Vse bilo je tako priprosto, in vendar je toliko koristilo.

Toda Gospod je še izkušal svojega hlapca. Lastnik odpovedal je travnik; mestni župan pa zahteval, da naj otroke razpusti, ker vzgaja iz njih le nevarne socialne demokrate. Za dobrodelno napravo potegnil se je sardinski kralj Albert, ter celo daroval 300 frankov. Don Bosco nikjer ni mogel vdobiti stanovanja. Njegov prijatelj, vneti Borel, svetoval mu je obdržati 20-30 otrok, druge pa odpustiti. A don Bosco o tem ni hotel slišati. „Božja previdnost, ponavljal je pogosto, izročila mi je te otroke, in nikdar ne bodem odvrnil enega. Prepričan sem da bode Bog preskrbel vse, česar otroci potrebujejo. Ker stanovanje ne vdobim, bodem sam s pomočjo naše ljube Gospe sezidal hišo. Kmalu imeli bodemo zavod z raznimi delavnicami, v katerih se bode vsaki doma učil izvoljeno rokodelstvo, velika igrališča za otroke, in tudi obilno duhovnikov ki jih bodo podučevali.

Povše predlog, naj *deželni odbor posebe pouči županstva o tej stvari* in naj sprejema pritožbe, katere izroči potem deželni komisiji. —

Udje deželne komisije imajo plačila 6 gld. za vsaki dan, ko pregledujejo kataster. —

Na Dunaju se sestavi kmalu *osrednja* (centralna) katastrova komisija 48 mož, koji bo predsednik finančni minister. 12 udov imenuje minister, 12 izvoli gosposka zbornica, 24 izbere državni zbor in sicer iz vsakega cenilnega okraja po enega zastopnika. Ta komisija bo pregledala in vredila poročila in nasvete vseh deželnih komisij.

Deželne komisije bodo sprejete premembe in znižanje davkov objavile v *uradnih novinah* (v Gorici takih ni!), da se bodo občine lahko pritožile proti odločbam.

V šestih mesecih morajo deželne komisije končati svoje delo.

Davki se bodo odpisavali še le s 1. januarjem 1897. Zahteva se pa za to olajšanje, da je prememba v obdelovanju stalna in vsaj 10 let vže dovršena. Kdor bi bil na pr. še le 1894 opustil gozd za pašnik, bo smel zahtevati olajšanja še le 1905.

Upamo, da tudi naš deželni zbor stori kaj, da bo ljudstvo dobro poučeno.

Društvo krščanskih detoljubov.

„Pustite otročiče in nikar jim ne brnite k meni priti.“ V teh besedah je izražena Kristusova skrb in ljubezen do otrok, izražena pa tudi dolžnost naša skrbeti za deco in ljubiti jo. In kdo bi zanjo ne skrbel, kdo bi je ne ljubil! Saj je od njene vzgoje, dobre ali slabe, odvisna dobra ali slaba bodočnost naša.

Velikega pomena je toraj, da se je ustanovilo društvo krščanskih detoljubov, ki je prevzelo nalogo skrbeti gmotno in duševno za zanemarjeno deco! Pričelo se je to društvo ob koncu l. 1884 v Solnogradu. Pravila je vlada potrdila 6. okt. in 14. okt. istega leta mu je knezoškofjski ordinarijat po pravilih odločil že prve odbornike.

Knezo-škof ljubljanski, mil. gosp. Jakob Missia, vneti za vse, kar pospešuje katoliško življenje, so blage volje pritrđili željam, naj bi se društvo širilo tudi po Slovenskem ter so vodstvo izročili gosp. A. Kržiču, prof. na učiteljskišcu.

Razločuje se društvo krščanskih detoljubov od svetega detinstva po namenu. Sv. detinstvo deluje za paganske otroke in ves denar, ki se ga nabere, obrača se v prid paganskim misijonom; društvo krščanskih detoljubov pa deluje posebno na to: 1. da se krščanska odgoja naših otrok v duhu svete katoliške cerkve z vsemi pri-

Ker je z izvanrednim navdušenjem razvijal svoje načrte, začeli so mnogi dvomiti o njegovi pameti. Ko pa se je celo odpovedal vsaki službi ter se posvetil le sirotam, bili so vsi gotovi, da je ob pamet, in skušali so ga se zvijsko zvyabiti v norišnico. A don Bosco ušel je vsem zanjkam. Na oljčno nedeljo l. 1846 zbrali so se poslednjikrat na travniku. Goreče molila je mladina z don Boscom v bližnji kapucinski cerkvi. Ob 2. popoldne bili so zopet vsi na travniku. Žalosten in solznih oči ostal je don Bosco na strani, pogosto je poklekaval ter goroče prosil Boga in Marijo, naj se usmilita zapuščenih sirot.

In glej! med molitvijo pristopi k njemu nenadoma mož, ter mu ponudi potrebni prostor. Takoj gre don Bosco z možem, ki mu v bližini pokaže nekako senico (skedenj). Kmalu sta se pogodila. Ker je bil skedenj prenizek, izpodkopali so tla, in do prihodnje nedelje bilo je zavetišče gotovo. Dne 12. aprila 1846. zbral je don Bosco prvokrat svojo mladino v novem zavetišču. Nepopisljivo bilo je veselje srečne mladine. Zau-pajoč v pomoč božjo premagal je don Bosco vse ovire, vresničil svoje načrte. Kajti iz skednja nastali so veliki zavodi s krasno cerkvijo, o katerih govoriti hočemo prihodnjic.

pravnimi in postavno dovoljenimi sredstvi pospešuje v družini in šoli in 2. da se rešuje ona nesrečna mladina, ki je vsled za-nemarijene ali slabe odgoje že zabredla na napačno pot ali pa je v veliki nevarnosti, s tem, da se jej naklanjajo blagodari krščanske odgoje.

Sredstva, katerih se to društvo poslužuje so: 1. Molitev. Odgoja je tako težavno delo, da potrebuje Božje pomoči. Učitelji, kateri ne molijo za otroke, katere odgajajo, so povsem nesposobni jih odgajati. 2. Podučevanje ustno in pismeno. V ta namen izdaja pr. g. A. Kržič izvrstni časopis „Krščanski detoljub“. 3. Glavno sredstvo je naprava rešilnih vstanov za mladino. V dosego vsega tega potrebuje društvo 4. tudi materialnih pripomočkov; te dobiva po doneskkih društvenih udov. Najbolj je vstreženo, če se plača 1 fl. za list („Krščanski detoljub“) in društvo skupaj; samo društveni doneski znašajo na leto 48 kr.; za manj premožne 24 kr. za prav revne 12 kr. na leto.

Slovenci! Pristopite v Gorici, pa tudi po deželi v obilnem številu k temu prekrasnemu društvu in prinašajte svoj obolus za vbojo, zanemarjeno slovensko deco.

Kako potrebno je na Goriškem to društvo, razvidno je iz tega, ker nimamo v Gorici nobenega slov. odgojilnega zavoda za zanemarjeno deco, niti enega slovenskega oratorija Res je, da ne moremo vsega začeti, ker nas težijo šole slovenske, katere moramo iz svojih žepov vzdrževati in katere tudi hvala Bogu in čast izvrstnemu učiteljskemu osebju imenitno vspevajo in našo mladino varujejo verskega in narodnega propada — vendar ne bo preveč, ako tukaj izrazimo željo, naj bi se zanimanje za kak slov. zavod za uboge, zanemarjene otroke slovenske vsaj začelo. Koliko se da storiti z Božjo podporo in z združenimi močmi, to nam spričujejo posebno vspehi Don Bosca o katerih govorimo na drugem mestu.

Tako velikanski vspehovi si sicer naš majhen in ubogi narod obetati ne more ali če drugega v začetku storili ne bomo, podpirali bomo šolsko deco z raznimi potrebščinami, da nam je ne bodo tuji z raznim obetovanjem zapeljevali. Začnimo! (Nabiratelj v Gorici je č. g. Andr. Paolica, stolni vikar. Pri njem se tudi naroča list „Krščanski detoljub.“

Deželni zbor goriški.

(3. seja 15. t. m.)

Slovenski poslanci so se v posebni interpelaciji pritožili, da vladni komisarji (poblaščenca) pišejo nemške zapisnike o prvotnih volitvah v deželni zbor. G. poslanec Bl. Grča, ki je interpelacijo sestavil, je navedel več slučajev in posebno povdaril, da se je volilna komisija v Sempasu vrpla in zahtevala slovenski zapisnik, kar se je tudi zgodilo. Tako postopanje vladnih pooblaščen- cev žali slovenski narod in daje moralno podporo nasprotnikom, ki mu odrekajo enakopravnost z drugimi narodi. Č. g. poslanec je vprašal vlado, ali je bilo spisavanje nemških zapisnikov komisarjem naročeno? ali jim meni v prihodnje izrecno naročiti, da ne smejo siliti slovenskih komisij, naj pišejo nemške zapisnike? Grof. Alfr. Coronini je vprašal deželnega glavarja, kedaj se skliče h prvi seji odsek za železnice in ceste? Glavar je odgovoril, da je to posel dotičnega predsednika. Ker je predsednik dr. vit. Tonkli, se nam zdi čudno, da se ni njega o tem vprašalo. Prva seja imenovanega odseka je bila 18. t. m. — Nadalje je grof A. Coronini izročil zbornici prošnjo vseh županov srednje in zgornje Soške doline in odbora za zgradbo Predilske železnice, naj deželni zbor priporoča visoki vladi, da se v najkrajši dobi dodela Predilska železnica.

Poslanec dr. Verzeznassi je poročal o premembli §. 22. cestnega zakona, da naj ima sedež v cestnem odboru, kdor plačuje največ neposrednjega davka v okraju in da naj sme glasovati tudi po pooblaščenca. Predlog se je sprejel enoglasno.

Poslanec dr. vit. Pajer poroča o *volilni pravici gg. učiteljev ljudskih šol*. Poročilo nima predloga.

Poslanec dr. Abram priporoča podporo 1000 gld. cestnemu odboru v Korminu za most čez Reko pri Dobri. Dovoljeno.

Deželni proračun je cenjen 231.817 gld. Po dokončni seji je deželni glavar povabil poslance na tajno posvetovanje.

Pretekli teden so imeli seje razni odseki, ki imajo veliko dela. Naj bolj se nam je vsmilil peticijski odsek, ki ima rešiti okolo 100 prošenj za podpore.

(4. seja 22. t. m.)

Slovenski poslanci so predlagali resolucijo, da naj se pospeši železnica čez Predil in ona po Vipavski dolini. Resolucija se je sprejela.

Poslanec č. g. Grča je vprašal c. kr. vlado, ali more odobriti, da se ljudje vabijo za priče ob nedeljah in praznikih? —

Nadalje so slovenski poslanci nasvetovali olašanje zemljiškega davka o priliki, ko se pregleda zemljiški kataster. Poslanec dr. Lovisoni in njegovi italijanski tovariši so stavili važno interpelacijo o *italijanskem vseučilišču v Trstu*. Točno poročilo prihodnjic. Peta seja bo v petek 25. t. m. ob 5. popoldne.

Deželni zbor tržaški.

Dne 10. t. m. ob 12. je začel zborovati deželni zbor tržaški. Slovenski poslanci, Nabergoj in tovariši, se niso vdeležili prve seje in so naznanili županu-glavarju, da se sploh ne bodo vdeležili zborovanja, ker nimajo kot Slovenci nobenega zaupanja do večine, katera je vže tolikokrat slovesno pokazala, da ne priznava Slovanom v Trstu nobene pravice. Naši listi so izjavo slovenskih poslancev zahvalili in ker poznamo gg. poslance kot razumne in vestne rodoljube, upamo tudi mi, da jim ta nepričujočnost v deželni zbornici ne bo škodila, ker sicer nismo prijatelji negativne politike. — Tudi skrajni liberalci — italia-nissimi — Venezian, Luzzatto Angeli itd., niso prišli h prvi seji, ker morda niso hoteli zaklicati „slava“ cesarju. Župan-glavar dr. Ferd. Pitteri je v prvem nagovoru obžaloval, da deželni zbor nima zaupanja in naklonjenosti dunajske vlade. Radi tega se celo enoglasno sprejete postave niso potrdile na Dunaju in pritožbe so ostale brez odgovora. Niti to se ni zahvalilo na Dunaju, kar se je predložilo po nasvetih deželne vlade (t. j. namestnika Rinaldinija.) To priča, da ministerstvo ni naklonjeno deželnemu zboru, kateri hoče pa vendar le nadaljevati vstavno zborovanje v prid mestu in deželi.

Zastopnik deželne vlade baron Conrad, namestništveni svetovalec, je prav prijazno pozdravil zbornico v italijanskem jeziku.

(2. seja 14. t. m.)

Glavar je naznanil, da vlada ni potrdila sprejete postave o gasilnem redu. Posl. dr. Dompieri je pročitaval nasvete deželnega odbora, ki se imajo razpravljati pri letošnjem zborovanju. Mej drugimi točkami je važna predloga, da se napravi *nova zemljiščna knjiga za Trst*. Tudi za burne prizore je odbor skrbel, ker je predlagal *govor proti spremenjenju družinskih in krajevnih imen*. Ta predlog je naperjen proti Slovincem in je ob enem vaba italijanskim radikalcem, da se vdeležijo zborovanja. — Toda radikali so se takoj izrekli proti vsakemu zborovanju, češ, da je ves trud deželnega zbora brez sadu, če ga vlada ne pošteva, kaker da ni več avstrijski. Vlada da je mila Trstu, le kedar je treba plačevati (!) Govorili so tudi proti namestništvu, proti sodišču, proti redarstvu (policiji.) Če ima biti zborovanje le komedija, je bolje, da grede poslanci domu. — Vladin pooblaščenec je zatrjeval, da je vlada Trstu vedno še naklonjena in dobrohotna, če tudi ni mogla zahvaliti vseh nasvetov drželnega zbora. — Večina je sprejela poročilo dežel-

nega odbora in se odločila za nadaljno razpravo njegovih nasvetov in predlogov. —

V železniški odsek so izvoljeni gg. D'Angeli, Combi, Vianello, Burgstaller, Albori.

Proračun za 1894 in začasni proračun šolskega zaklada za l. 1895 so zahvalili, tako tudi proračun zemljiščne odveze za l. 1894. — Pri razpravi o zemljknižnem zakonu so se hudo prepirali o jeziku, ki se ima vpotrebljati pri spisavanju katastra in vknjiževanju.

Deželni zbor istrski.

(VI. zborovanje, 1. seja 10. t. m.)

Predsednik dr. Campitelli je pozdravil poslance italijanski in se zahvalil za zaupanje. Misli je odstopiti, ali rad je ostal, ko se je prepričal o zaupanju visoke zbornice. — Presvitli cesar sam mu je v Opatiji častital, da je bilo zborovanje istrskega deželnega zbora tako uspešno.

Za to, zadnje zborovanje ni posebnih nasvetov in je upati mirnih razprav. Zaklical je „slava“ presvitlemu cesarju.

Pooblaščenec visoke vlade Adolf Schaffenauer-Neys je pozdravil zbornico najprej italijanski in potem hrvaški, a komaj je začel govoriti vže so mu zaklicali Italijani: „Od Vas nočemo pozdravov!“ in so odšli iz zbornice. Ko je začel govoriti hrvaški, so se penili od jeze, občinstvo na galeriji pa je začelo sikati in žvižgati, razsajati in groziti. Deželni glavar se ni zmedel za to in je dopustil, da se je zasmehoval pooblaščenec c. kr. vlade. Hrvaški poslanci so vrnili vladni pozdrav z enodušnim „živio.“

Predsednik je izjavil, da ni moči dalje zborovati, ker ni pričujočih dovolj poslancev. Slovanski poslanci so pa spoznali, da v Poreču niso več varni življenja in so odšli domu brez vsake izjave. — A vlada, kako je varovala čast svojega pooblaščenca? Kaj je storila?

(2. seja 14. t. m.)

Italijanski poslanci so se zbrali v polnem številu. Predno so prešli k dnevnemu redu je radikalni poslanec Venier stavil predlog, da za poslovni jezik deželne zbornice ima veljati edino le italijanščina. Radikanci so ta predlog navdušeno zagovarjali (posebno Tomasi in Gambini.) Galarija je živahno ploskala. Predlog se je sprejel enoglasno. Toda vladni pooblaščenec je vgovarjal temu predlogu ker je protipostaven. Tedaj so mu vpili poslanci in občinstvo: Ven ž njim. Na dalje so protestovali proti dvojezičnim napisom, proti sestavi porotniških klopj v Rovinju, kjer se je po postavi vrstilo mej porotnike tudi mnogo Slovanov i. t. d. Vladni pooblaščenec je branil vladne naredbe pri vsaki točki in odbival interpelacije. Poslanci in galerija so se mu pa prav nespodobno rogali in ga očitno zasramovali. Na zadnje mu je pošla potrpežljivost in v imenu cesarja je završil ali zaključil zborovanje za letos. To odločno vladno postopanje je vse hvale vredno in upati je, da c. kr. vlada bo vedela vkrotiti surove in zdivjane liberalce istrske. Radovedni smo ali bo vlada od zdaj naprej kaj bolj verovala državnim poslancem, da v Istri mirni ljudje niso varni niti življenja, da morejo celo duhovniki nositi samokres seboj, da je napadajo brez razloga celo na železnici, v gostilnah, a o volitvah. da ne morejo na volišče brez žandarjev. Vlada je zadosti dolgo mirno gledala in prizanašala, zdaj je čas, da pokaže, da se res upa uspešno pobijati „dokaze z ulice.“

Politični pregled.

Notranje dežele.

Deželni zbori. V deželnih zborih se imajo obravnavati domače zadeve vsake posamezne dežele, zadeve, ki se zaradi različnosti posameznih kronovin ne morejo določevati po enem samem kopitu. V tem oziru bi deželni zbori mogli mnogo koristiti; da

ne koristijo, kar bi mogli, kriva je strankarska strast, in sem in tje objestnost nekaterih, ki imajo, vse pravice, pa se vendar vedejo, kakor, da so zatirani. O goriškem, isterskem in tržaškem deželnem zboru poročamo na drugem mestu. —

V Tirolski zbor italijanski poslanci niso prišli, ker jim vlada še ni dala avtonomije, kakor si jo žele. — V Kranjskem dež. zboru je predlagal g. Povše, naj se dež. zbor potegne za preuredbo domovinske pravice in je svoj predlog temeljito podkrepil.

Volilna preosnova v deželnih zborih. Že v državnem zboru je bilo vprašanje o volilni preosnovi najbolj pereče in zraven naj bolj zmedeno. Zdaj so se tega predmeta lotili nekateri deželni zbori; toda tudi tukaj se kaže, da ima vsaka glava svojo pamet, za katero misli, da, je nezmojljiva. Naštevati razne predloge bi bilo preveč, le svoje mnenje povemo, da na ta način še dolgo ne vdobimo volilne preosnove, in kedar jo dobimo večini prebivalstva ne bo všeč.

Novo ministerstvo na Ogerskem. Predsednik novemu ministerstvu Banffy je izjavil, da kot glavno nalogo svojo smatra nadaljevati to, kar je vstvarilo prejšnje ministerstvo. Vlada bo svoje posle vodila na liberalni podlagi v madjarski smeri, a varovala tudi ustavne pravice nemadjarskih državljanov; cerkveno politične postave bo uvela v zakonito določenem času varujoč čuvstva posamičnih ver, kjer bo moč; skušala bode rešiti vprašanje o katoliški avtonomiji. Veselo znamenje je, da vladajoča liberalna stranka zgublja zaupanje na vse strani. Teh dni je bila volitev poslanca v Levoči, kjer je dozdej vsakokrat brez posebne težave zmagal liberalec, a zdaj je bil voljen konservativec Zelenjak. Ako konservativna stranka v svoj program sprejme tudi pravičnost do nemadjarskih narodnosti, je mogoče da zmaga nad liberalci in skrajno levoico. — Zdajna vlada hoče drugim narodnostim zamašiti usta, zato nemadjarske liste kruto preganja. Teh dni so v Temešvaru vrednika nekega rumunskega lista zaradi hujskanja proti madjarski narodnosti obsodili na 1500 gold. globe in 130 dni zapora, ker je na Ogerskem vsak hujskač, kdor ne molči na vsa madjarska nasilstva. — Na shodu v Sibirji so Rumuni sklenili znova vrediti rumunsko narodno stranko. Minister notranjih stvari pa je to prepovedal in zažugal kazen do 100 gld. globe ali zapora do 14 dnij, kdor bi se udeležil kakega shoda v zgoraj omenjeni namen. Vidi se, da imajo na Ogersgem svobodo le Madjari in Židje. —

Vnanje države

Italija gre navzdol, čemur se ni čuditi, če pomislimo, da v nji vladajo framasoni. Blíža se čas, ko se bo v nji reklo: Lepa njekad, Bogom sad prokleta. V gospodarskem oziru je popolen polom skoraj neizogiben, vojna sila ne zadostuje nalogam velesile, med prebivalstvom vlada revščina in nevolja, in le s silo se zadržuje, da ne pride do prevrata, korupcija kaže se povsod in le redki so politiki, ki niso omadeževani, Crispi, ki je pred malo časa veljal za edinega rešenika države, obdolžen je sleparstva in goljuftje, zgubil je zaupanje pri kroni. Celo naši judovsko-liberalni listi, ki so poprej Crispi-ja in liberalno Italijo na vse pretege hvalili, zdaj pravijo, da Italija ni spolnila pričakovanj, ki so se vanjo stavila ob sklepanju trozveze, in da Italija vedno bolj propada do mrtvega člana trozveze. — Iz Vatikana se poroča, da sv. stolica namerava avstrijski vladi poslati diplomatsko noto, v kateri bode protestovala proti temu, da cerkveno politički zakoni stopijo v veljavo —

Italijani v Afriki. Ker v Italiji v sled slabega gospodarstva skoz in skoz vlada nezadovoljnost, bi vlada rada obrnila oči nezadovoljnežev na drugi predmet, zato vladni časopisi obširno pišejo o bojih in zmagah Italijanov v Sudanu, kjer so Italijani srečno odbili en par napadov domačinov.

Neodvisni časopisi pa priznajo, da bo Italijanom v Sudanu še huda pela, ker Sudanecem bodo pomagali Abesinci, in najbrž Francozje vsaj pod roko. Kako Crispijeva vlada zgublja zaupanje, je pokazala ožja volitev poslanca v Palermi, kjer je proti vladnemu kandidatu zmagal Garibaldi Bosco, ki je v zaporu radi dogodkov v Siciliji. —

Nova vlada na Francoskem. 27. junija pret. l. si je Francoska izvolila za predsednika Casimira Periera. Mož je silno bogat; držal je on in njegova vlada s kapitalisti, zato so ga socijalisti po shodih in časopisih strastno napadali. Zvoljlo takih napadov moral je časnikar Gerard — Richard v ječo, a Parižani so kot protest proti vladi Gerard — Richarda izvolili svojim poslancem za državno zbornico. To je bilo precej popra pod nos. Prišlo pa je še hujše. Že leta 1883 je vlada sklenila neko pogodbo, po kateri je prevzela država jamstvo za obresti železničnih dolgov pa ni jasno določeno, do kedar velja ta pogodba. Pri teh železnicah pa se slabo gospodari, godé se velike sleparije; ni dolgo da so zarli bivšega ravnatelja in podravnatelja južne železnice in govori se, da je kakih 100 poslancev in senatorjev v zvezi z železniškimi sleparijami. Vlada to zadevo ni hotela predložiti državnemu zboru kakor so zahtevali radikalci, ampak jo je izročila nekemu državnemu svetu, ki je vso stvar razvodil v korist železnic, s čim je država oškodovana za kakih 1500 milijonov. Slednjič so socijalisti to zadevo vendar spravili pred zbornico, ki je nasproti vladi z večino pritrdila, da tudi ta zadeva spada pred zbornico. Zato je vlada dala ostavko, in za njo tudi predsednik ljudovlade. Socijalizem je v zadnjih časih silno narasel na Francoskem, to se vidi posebno pri izvolitvi predsednika. Izvoljen je sicer Favre, kandidat zmernih republikancev s 429 glasovi, a Brisson, kandidat socijalistov jih je vdobil 360. Pri proglašenju izvolitve so socijalisti povzročili silni hrup in ropot priredivši ovacijo Brissonu.

Na Bolgarskem je preiskovalni sodnik zaukazal, da se zapre bivši minister-ski predsednik Stambolov, ker je sumljiv soudeležbe pri umoru ministra Belčeva! —

V Belgradu so končali pravdo proti Cebincu, in začeli drugo proti Zimi Gjakoriču, ki je baje hotel zastrepiti kralja Aleksandra.

Kitajsko-Japonska vojska. Časopisi javljajo, da je Japonska stavila nastopne pogoje za sklep miru: a) Nezavisnost Koreje pod vrhovnim pokroviteljstvom Japonske; b) odpreti se imajo nekatera vojna pristanišča; c) odstopiti nekaj otokov Japonski; d) Japonska si pridruže pravico, da določi, kolike in kakšne ladije sme imeti Kitajska; e) Kitajska plača bogato vojno odškodnino. — Uboga Kitajska! —

Dopisi.

Z gorenjega Krasa. Torej dopisov si želite, kratkih, zanimivih, pončljivih? Da, to je res dobra misel! Ako hočemo, da bode ljudstvo kaj bralo, moramo pisati, sicer čemu bi izhajal „Prim. List?“ In pa še s tako lepo, novo glavo, katero si je dal napraviti za novo leto! Zanimiva je res ta glava in dokaj pomenljiva, posebno ta križ na sidru, znak krščanskega upanja, da kmalu napočijo tudi primorskim Slovincem boljši dnevi, ko bodejo v senci križa skupno kot en mož pogumno stali liki sivim skalam kršnega krasa proti sovražnikom. Da v križu je upanje naše, zmaga naša! Zato pa tesno oklenimo se vsi tega, častnega znamenja naše sv. vere in v tem znamenju borimo se s združenimi močmi!

Kako lepo se vjema s tem znamenjem o glavi lista članek „v imenu Jesu-sovem!“ v 2. št! O da bi vsi spoznali, da je ni rešitve, ako ne v imenu Gospoda Jezusa! Kako resnične so pač besede, koje je izustil izkušeni urednik: „Nikar ne zabimo, da za vso framasonsko in socijalistično druhaljo se skriva satan, ter da naš-

boj v sedanjem času ni nič drugega nego boj med Kristusom in satanom! Torej s Kristusom v boj proti močem teme! Pa vsi, vsi do zadnjega, posebno še oni, ki so v prvi vrsti poklicani po svojem uzvišenem stanu, da stojè pogumno pod praporom nebeškega poveljnika. Saj je on posebno zanjje molil „ut sint unum!“ (da so vsi edini), ter rekel, da kdor ni z njim je proti njemu, in kdor z njim ne pobira, raztresa. Torej v znamenju križa, v imenu Jezusa!

Oprostite gospod urednik, glava Vašega lista me je zapeljala v te čudne misli.

Mej tem ko po drugih krajih več ali manj divja boj razburjenih strastij, osobito na političnem obnebbji, je tu pri nas skoraj vse tiho in mirno. Skromni Kraševci pridno delajo, sicer pa se ne brigajo mnogo za ostali svet.

V Tomaju — tako sem čul — namerjavajo ustanoviti *ново deklško šolo*, nekak zavod, kateri bi vodile redovnice, šolske sestre. Lepa misel, blag namen — da bi se le tudi obistinil! Toda kakor pri vseh enacijah povjetjih, velja tudi tu: denar. Dokler tega ni, tudi šole ne bo. Bog daj! Sicer pa se ljudje povprašujejo: „Bode-li dosegel tak zavod svoj namen, namreč u-zrejevati kmečke deklice za življenje na kmetih? Zakaj da bode ta nameravani zavod samo za bolj gospodske hčerke iz de-zele ali iz mesta, si ne moremo lahko mi-sliti; da bi pa hoteli v njem izrejeti de-kllice kmečkih starišev kakor gospodičine v mestnih šolah, si moremo tem manj mi-sliti.“ Pa bodi temu kakorkoli, mož, ki si je stavil nalogo ustanoviti zavod nam je porok, da kar bo, bo krščansko. Bog daj torej mnogo uspeha!

V kraški „metropoli“ — tako se navzvlje mnogokrat *Sžana* — so imeli nedavno volitev župana, kakor je „Prim. L.“ sporočil. Novoizvoljeni župan g. R. Mohorčič že več časa boleha, in kakor pravijo, prav nevarno. Taka je naša osoda v tej solzni dolini: bolezen, za njo pa neizpros-ljiva smrt. Dal Bog, da bi srečno umrli v znamenju križa, v imenu Jezusa! S tem končam svoj dopis, ki je proti moji volji daljši, kakor sem bil namenil iz početka. O priliki še kaj, če Vam bo ušec, gospod urednik!

Iz Oseka. Naročnik sem Vašega lista. Rad ga prebiram, ker današa mnogo lepega, kar drugi časniki zamolčavajo. List Vaš je res katoliški. Zavoljo tega sem se namenil Vam, nekaj sporočiti o krščanskih zadevah pri nas:

Leta 1894 je slavno starešinstvo šem-pasko sklenilo, da se prepove ples po celi veliki županiji in ta sklep se je tudi natanko spolnil. Dne 2. t. m. je slavno starešinstvo enoglasno sklenilo, da se tu-di za leto 1895 godba prepove. Eden sta-rešin je predlagal, da tudi harmonike naj se odstranijo. Hvala Bogu, da jim je dal ta-ko misel. Kateri bralcev bi rekel, pa vžit-uina (dac) bo manje dala. To zavernem. Leta 1894 je bilo vžitninskega davka več kakor leta 1893. In podvzetnik je za leto 1895 še več dal za vžitino kakor leta 1894. Toraj se razsodi, da je občini še na korist če ni godbe in bi dobro bilo, če bi vsa žu-panstva godbo odpravila. Eden g. starešin je spričal, da vsaki javen ples stane ti-sti okraj 500 gold. in so popolnoma v zrak vrženi. Kako se skrunijo po vrhu še praz-niki in koliko nesreč iz tega pride, to ča-stiti bralci, si sami domislijo. Pritožujejo se, da so slabi časi in iščejo s čem bi se v sla-bih časih prišlo na pomoč. Jaz bi rekel, ka-kor je rekel minister v državnem zboru: edina pomoč je, da se splošno k Bogu obr-nemo, in gospodove dneve bolj posvečujemo. Potlej bojo boljši časi.

I. F., občinski starešina.

Iz soške doline. Iz Kobarida na Tr-novo in potem naprej na Bovec pelje državna cesta. Toda kakšna je ta državna cesta! Pre-cej nad Kobaridom dere čez to državno cesto ob slabem vremenu hudournik. Sedaj ko je padlo precej snega in že 5 dni de-žuje, je ta hudournik tako narasel, da ni

mogoče po državni (!) cesti priti od Koba-rida na Trnovo. 17. t. m. bil je ta hudournik širok nad 4 m. (reci: štiri metre), in glo-bok do 1 m. (reci: en meter). Pač so ob strani ceste postavljeni neki kamni, po ka-terih se pride čez hudournik, toda sedaj so ti kamni popolnoma v vodi, in voda dere črez nje. Kako naj toraj pridejo Trnovci v Kobarid k maši?! Kako naj pride duhovnik iz Kobarida na Trnovo, če je treba koga prevideti!? 17. t. m. moral bi bil g. kaplan iz Kobarida, kakor vsak četrtek, na Trnovo maševati in otroke v krščanskem nauku po-čučevati. Pojdimo malo naprej po tej državni cesti. Kmalu prično znani kotariški klanci. Tukaj nahaja se sedaj črn led in le težko in z nevarnostjo se pride črez nje. 16. t. m. zavrl je poštni hlapec pošto kolikor je mogel, držal jo je z vsemi močmi nazaj, in vender se mu je na klancih prevrnila. Sam Bog je hotel, da ni bilo nobenega popotnika in da se večja nesreča ni zgodila. Sploh je tukaj pošta vedno v nevarnosti — čudno, da se večkrat ne ponesreči. — 30. novem-bra peljali so se od pogreba č. g. vikarja J. Kokelj-na v lepem vremenu na enem vozu 4 duhovni v Kobarid. Ko začne voz iti navzdol, vtrga se veriga, na kateri je bil črevelj (coklja) privezan in prav sreča je bila, da se ni vse skupaj razbilo, ali pa šlo v Sočo. Dotični duhovni tega ne bodo nik-dar pozabili. — Sedaj v par letih se jih je že precej potilo na teh klancih. — Tako bi Vam še lahko naštel mnogo dokazov, kako nevarni so ti klanci. In vendar se ničesar ne stori, da bi se klanci odpravili, da bi se cesta preložila. Premerjena je sicer nova cesta že zdavnej, tudi so jo začeli že okoli l. 1840 prelagati, pozna se še malo — pa kaj nam to pomaga, če pa se ni preložena, če se sedaj nikdo zanjo ne zmeni. Cestni slavni odbor, saj tudi Kobaridci in Bovčani plačujejo cestni davek, — Deželni slavni zbor! Najpoprej poravnajte te klance, — po-tem pa delajte cesto na levem bregu Soče!

RAZNOTEROSTI.

Zadnji Božič Ferdinanda I. kralja kastilskega. Ker je tekoči mesec januar po-svečen Detetu Jezusu, vam to le dogodbo po-vemo: Nekdaj je Ferdinand I. kralj kastil-ski in tretjerednik, klečal na sveti večer pred jasicami Detetovimi. Bolan je bil sicer močno, vendar velika ljubezen do Deteta ga je vender gnala v cerkev k službi bo-žji. Ko so duhovniki besede zapeli: „In vi o kralji, bodite sedaj razumni: dajte se podučiti, vi kateri ste sodniki na zemlji; služite na zemlji Gospodu v strahu“, so ga hude bolečine obšle. Obhajan je moral iti iz cerkve. Ko mu je nekoliko odleglo, obleče se v najlepša kraljeva oblačila in gre zo-pet v cerkev, vrže se na tla pred Detetom in je moli skrušeno rekoč: „Tvoje je kra-ljestvo, od Tebe sem vladarstvo prijel, Tebi je nazaj dajem; Ti pa pelji mojo dušo k večni Luči.“ Tedaj odloži kraljevo žezlo na vznožje altarja, sname si z glave krono kra-ljevo in jo z drugim kraljevim lišpom pokloni novorojenemu Kralju slave. Obleče se v spokorna oblačila, potrosi si glavo s pe-pelom, prosi pričujoče škofo za odvezo grehov. Svoje sinove opomina naj ne zabijo cerkve in vbogih. Vse pričujoče je zlomil jok Se ono noč, božično noč, je zdahnil svojo dušo! Ali ga je ljubo Dete Jezus v nebesih z veseljem sprejelo!

„Voce della Verità“ je te dni pi-sala o Rusiji: Prijateljstvo mej Rusijo in papeštvom, približanje slovanskih rodov Rimski Stolici bilo bi sila koristno za krš-čansko omiko po celem svetu. V Rusiji in sploh v slovanskem plemenu tiči verska moč, izvrsten živelj društvenega krščanskega življenja, kar bi moglo nadomestiti škodo, ki je luteranstvo, brezverstvo in pre-kucija prizadela veri. — Pa kdo naj onim življenju vdahne novega duha? Kdo naj vzbudi verske moči, ki tlijo v nad sto milijonov Slovanov, ki sicer so kristijani, pa so ve-činoma ločeni od prave cerkve? To je na-

loga prihodnosti. Pa od njune rešitve je odvisna slava in zmagoslavje krščanstva v novem stoletju... Ali se vender kedaj zje-dinijo? Sam Bog ve. Nekatera znamenja nagibajo k upanju: približanje Rusije Sve-ti Stolici, prijateljstvo Rusije z Francozi, ki so vender skoz in skoz katoliški narod, vzvišeno mišljenje in plemenito čustvo vla-dajočega carja. — Gotovo je, da oni dan — Bog ga povspeši — ko bi papež in car vredila razmerje mej rusko cerkvijo in Naj-višo Apostolsko Stolico, in bi pravoslavje postalo katoliško, bi pravoslavje ne imelo več v Petrogradu gospodarja (padrone), ampak katolištvo, ki je bilo vedno pravo-slavno, bi imelo na Nevinih bregovih svo-jega zaščitnika (patrona). Bi se tedaj ne mogla ponoviti zgodovina daljnih vekov, ko bi Kristusova cerkev, sprejemši zopet v svoje naročje vshod, se razveselila nad no-vim — Karolom Velikim in Konstantinom v mogočnem vladarju velikega slovanskega carstva? —

Čast komur čast! Kakor poročajo listi, je naš presvitli cesar podelil bosenske-mu frančiškanku P. Grgi Martič-u red že-lezne krone III. vrste. Vrli zlatomašnik, čigar ime se s častjo imenuje v hrvatskem slovtvu, zlasti pesništvu, si je v herce-govsko-bosenski vojski pridobil velikih za-slug za avstrijsko vojno. — Za škofa v sta-roslavnem Augsburgu na Bavarskem je princ-regent imenoval frančiskanskega provincijala bavarske provincije P. Petra Hötzl-a, ki bode po svoji učenosti in pobožnosti vreden naslednik pokojnega Pankracija. On je izme-j frančiškanov prvi, ki je v Nemčiji zasedel škofovsko stolico.

NOVICE.

Goriško.

ZAHVALA.

Vsem p. n. prijateljem, ki so naš list naročili in priporočili izrekamo iskreno zahvalo. Nismo vedeli, da imamo toliko dobrih pri-jateljey.

Čč. duhovščini goriški in tržaški pa bodi srčna zahvala za izredno podporo in modre svete.

Bog živi!

Uredništvo.

Nekaterim novim gg. naročnikom nismo mogli več prve in druge številke našega lista poslati, ker ste nam pošli. Ven-dar, da ne bodo trpeli škode jim te dni do-pošljemo podobo Prezvzišenega nadškofa in sicer *na trdem papirji*. — Ravno to podobo dopošljemo tudi onim gospodom, ki bi se od sedaj naprej na naš list naročili.

Reklamacije. Cela vrsta starih naročnikov se je pritožila, da ni dobila druge številke „Prim. Lista“. Vpravništvo vemo, da je v redu. Kje je krivda, da ne deha-ja list naročnikom? Storili smo vse potrebno, da se te nerednosti ne bodo več godile. Upamo, da bo pomagalo.

Biljana. Č. g. *Alojzij Fabijani*, žup-nik, je nevarno zbolel. Njegov 85letni brat, poštar v Štanjelu, ki je prišel bolne-ga brata obiskat, je izgubil zavest, ko je brata zagledal. Zadel ga je mrtvoud.

Veleč. g. Alojzij Fabijani, župnik v Biljani v Brdah, je vmrl pretečeno sredo dne 23. januarja. Služboval je svoje dni kot kapelan dolga leta v Renčah, kot vi-karij v Kostanjevici in na zadnje kot žup-nik v Biljani. Preteklo leto je sezidal nov zvonik biljanski cerkvi. Bil je sila milega značaja. Rojen je bil v Kobjdilu na Krasu leta 1818 iz nadarjene družine. Bog mu da večni mir.

† **Jožef Blason**, bogoslovec III. leta, doma iz Fare pri Gradiški je umrl na do-mu dne 22. t. m. Ranjki je bil izredno na-darjen mladenič in vzgleden bogoslovec. N. v. m. p.

† Č. g. Jožef Tomšič, vikar v Levpi. Nemila smrt nam je zopet pobrala mladega svetega dušnega pastirja in požrtvalnega prijatelja kmečkega ljudstva. Umril je dne 12. t. m. pri vsmiljenih bratih v Gorici. Ranjki je bil rojen dne 18. marcija 1849, v mašnika je bil posvečen 1. sept. 1872. Služboval je kot kapelan v Kanalu in potem kot vikar v Levpi, kjer je bil res vsem vse. Čč. gg. sobratje so ga ljubili in spoštovali. Tudi „Pr. L.“ je izgubil z njim vnetega prijatelja. Bodi mu delo plačano v svetih nebesih.

Za cerkev Najsv. Srca Jezusovega v Gorici se je nabralo 9725,70 gold.

Pri čč. PP. franč škanih na Kostanjevici (Gorica) je bilo preteklo leto obhajanih okrog 22 tisoč vernikov, spovedanih pa gotovo do 30 tisoč. Te številke dovolj zgovorno pričajo o marljivi postrežljivosti čč. redovnikov in o velikem zaupanju, ki jim je skazuje verno slovensko in laško ljudstvo.

Nagla smrt. V Mosetičevi gostilni v Solkanu prenočila sta v pondeljek dva Slovaka. Drugo jutro pa je našel mlajši svojega starejšega tovariša mrtvega.

Iz Kobarida. Hudournik, zvan Štjajk, je vsled močnega deževja silno narasel. Pretrgal je vse ograje in popustošil več njiv in travnikov. — Na Matajurju nad Svino utrvalo se je več plazov. Človek se ni nobeđen ponesrečil, škode je pa veliko. Potrli so plazovi več senikov in senenih kop, tako, da se sedaj še ne pozna, kje so stali. Samo enemu posestniku pravijo pobralo je do 200 centov sena. Tudi na bovškem bilo je več plazov. Tisti teden po sv. treh kraljih pobral je plaz tri ljudi.

Iz Starega Sela pri Kobaridu. — Pretekli mesec kupil je neki mož v naši vasi pri Petrinu kravo in mu dal zanjo dva petdesetaka. Podpisal se je pri županu v Robiču napačno in rekel da je iz Kožarske 5. t. m. hoče Petrin kupiti novo kravo in jo plačati s tistima petdesetakoma — toda spoznali so, da sta ponarejena. Spoznali so, da je dotični mož plačal kravo z ponarejenimi denarji, in se prepričali, da je povedal napačno ime in napačno vas. Župan naznanil je vso stvar žandarmarji, ta pride in odpelje vbogega Petrina v Tolmin, kjer je premišljeval svojo nesrečo v ječi. Vendar pa se je, hvala Bogu dobil goljuf. Žandarmi namreč so povsod iskali kravo, in res so jo tudi dobili v Zatominu pri nekem človeku, katerega so precej se seboj vzeli. Govori se tudi, da so dobili pri njem neka pisma iz Vidma, ne vem koliko resnice je na tem. Nedolžnost Petrinova je dokazana! Varujte se takih goljufov in pogledjte vselej, denar, posebno petdesetake, ker teh je veliko ponarejenih!

V Šmarijah na Vipavskem mislijo napraviti nove zvonove. To je bilo vže v resnici potrebno, ker so stari zvonovi zelo slabi. A drugo vprašanje je pa pri katerem mojstru naj jih dadó vltiti ali pri Samassi ali pri Broilliju. Jaz mislim, da po malem premišljevanju ne bo težko vganiti. Ali to prepustimo gospodu županu, kateri tako skrbi za občino. Pred leti je dal napraviti nove orglje pri bratih Zupan in sedaj hoče napraviti Smarencemše nove zvonove. Bog daj srečo! Tudi cerkev Smarenska je premajhna za toliko ljudij. Bog daj, da bi se tudi tukaj na bolje obrnilo!

Požar. V nedeljo zjutraj je se vnel v Gorici, v prodajalnici Mihaela Sussiga, ogenj. Škode je do 1500 gold.

Iz Šempetra. Umrli je tukaj 91letna Ana Lutman, najstarejša žena v naši vasi, rodom podturenčanka. Bila je dojnica Nj. Ekselencije grofa Fr. Coroninija, kateri jo je do konca zares velikodušno podpiral. Pogreba vdeležili so se tudi udje grofovske obitelji. Prevzvišeni sam je šel za rakvo na pokopališče.

Iz Vertojbe. V kratkem času nam je pobrala smrt dva čvrsta mladeniča — vojaka; druga dva njuna vrstnika bila sta istotako hudo obolela. No, hvala Bogu, zdaj sta vže okrevala.

Lega Nazionale je imela občni zbor v nedeljo 20. t. m. Zanimivo je bilo poslušati, kako so branili in slavili *narodnost* svojih *dedov in očetov* gospodje dr. Kodrmač (!!) tajnik in Perinčič!! blagajnik in Bombič!! predsednik.

Čarodejstvo. Dne 10. t. j. je g. Franc Brückner znani zastopnik Deillerjeve tvrdke oprizoril prijetno zabavo v goriški bogoslovnici. G. Brückner je izvežban čarodej in spreten glumač. Pri vsaki točki je iznenadil občinstvo, ki mu je glasno plaskalo. Zabavo je počastil tudi prevzv. knez-nadžkof. — Deillerjeva tvrdka-tyornica cerkvene oprave je mej vsemi avstrijskimi naj zanesljivejša in izdeluje kazule, pluvijale in drugo opravo po umetelnih deloma starih vzorcih. „Folium periodicum“, vradne novine preč. ordinarijata, prinese priporočilo imenovane ty. ruice.

Pod snegom pokopana. Dva moža iz Sturij pri Ajdovščini: Franc in Anton Vidmar sta šla na Vojsko vkupavati masla, a na pol poti se je vtrgal plaz in ju živa zagrebel. Našli so ju še le peti dan.

Iz Zadloga pri Črnem Vrhu. Zapadlo nam je snega čez en meter. Vode manjka po vodnjakih. Ljudje so v veliki stiski posebno kdor ima veliko živine, nositi jo mora od studenca „za Krogam“. Nekateri jo kuhajo iz snega!

V Renčah so se fantje vprii c. kr. orožnikom, kar je gotovo nelepo in nespametno. Dva fanta sta hudo ranjena in se zdravita v bolnišnici.

Za Alojzijevišče. Č. g. Dermastia Jan. kaplan 9 f.; v Komnu o priliki smerti g. Marije Gaspari 3 f 40 kr.; (g. dekan 2 kroni, g. Strukl 2 kroni, g. Leban 1 krono, Neimenovan 1 krono in 40 kr.); č. g. Fabjan Jož., župnik 9 f.; č. g. Primožič J., pri vsmiljenih sestrah 25 f.; č. g. Jug Janez, dekanijski oskrb. v Plaveh 13,50 f.; č. g. Kosec Jos., vik. 10 f.; bl. g. Čigon Jož., cerkvenik 50 kr.; č. g. Košuta Aug., kanonik 9,50 f.; č. g. Pahor Stefan, vikar 10 f.; č. g. Godnič Jož., vik. 10 f.; č. g. Božič Anton, vik. 10 f.; č. g. Kolavčič Jan. Ev., župnik 13,50 f.; č. g. Dermastia, kaplan 2 f.; č. g. Terpin A., vikar 5 f.; č. g. Kumar Ludvik, kurat 5 f.; č. g. Mašera Jos., vik. 5 f.; č. g. Zucchiati Mart., žup. 5 f.; č. g. Ferfolja Andr., žup. 9 f.; č. g. Poljšak Alfonz, vik. 5 f.; č. g. Vuk Hilar, vik. 4,50 f.; č. g. Lukežič Jan., dekan 9,50 f.; č. g. Slokar Ivan, vik. 13,50 f.; č. g. Lazar Ant., župnik 9 f.; č. g. Kragelj Jos., dekan 14 f.; č. g. Červ Fr., vik. 10 f.; č. g. Remeč Janez, vik. 6,75 f.; Bratina Ant., vik. 4,50 f.; č. g. Mercina Fr., kan. dekan 10 f.; bl. g. Zucchiatti Franc., posest. 5 f.

Črna vojska. Imeniki mladeničev rojenih 1. 1876 so razpostavljeni na razpregled v občinskih uradih. Županstva so dolžna občinstvu to primerno naznaniti, sprejeti morebitne pritožbe in vgovore, katere predložijo potem c. kr. glavarstvu v razsodbo in odredbo.

Tržaško-Istrsko.

†. Č. g. Karol Mosè, župnik pri sv. Jakobu v Trstu je umrl dne 23. t. m., večkrat prividen se sv. sakramenti in vdan v voljo božjo. Ranjki je bil rojen 23. nov. 1837 v Trstu. Bil je blaga duša, vnet duhovnik in velik dobrotnik v bogim N. v m. p.

Nadvojvoda Karol Štefan je došel iz Pulja v Trst dne 8. t. m., kjer si je ogledal ladjetesarski zavod pri sv. Roku.

Vinorejsko društvo v Tomaju dobro napreduje. Lani je plačalo svoj dolg za kupljeno zemljišče 3417 f. pa še je nekaj gotovine ostalo. Vinograd je sedaj ves nasajen. 3000 □ metrov z riparijo, ki se je deloma lani v zeleno pocepila, deloma se sedaj v pluto-cepil. Drugih 2000 □ m. porvšja je pa zasajenih z Grossvudour, Karbinot, Merlot in Pinot, koje dajo izvrstni Bordovec. Ali v tem delu se je vgnezdila trtna uš, toraj ima društvo veliko vojsko z — ušjo.

Dne 26. Avgusta 1894 je društvo imelo

občni zbor; letošnji prvi zbor bode 10. februarja 1895 ob 3. uri popoldne.

Novi okrajni zdravnik za Rojan-Barkovlje. Gospod dr. Viljem Fano je iz Vrdele premeščen v okraj Rojan-Barkovlje. Ordinuje za vboge tega okraja vsak dan od 8^{1/2}—9^{1/2} zjutraj v hiši št. 4. ulica Belvedere. — V Trstu se je kot zdravnik namestil dr. Nik. Carabaich.

Pevski zbor Slavjanskega je pel v Trstu 14. in 15. t. m. Občinstvo je kakor zamakneno poslušalo krasno vbrano petje. Vsi časopisi so polni hvale. „Edinost“ pravi, da se je zbralo poslušati večinoma slovensko občinstvo.

Izjemno stanje za Istro. Nekateri ogerski časopisi poročajo, da so se ministri zadnje dni posvetovali, ali bi oklicali izjemno stanje za Istro. Opustili so sicer za zdaj to misel, a sklenili v bodoče najodločnije postopati proti grdemu počenjanju laških liberalcev. Da bi!

Grda hinavščina tržaških liberalcev. Ti ljudje se postavljajo za zagovornike katoliške cerkve nasproti prevzv. škofu in čč. duhovščini tržaški. Tirjajo namreč v Trstu same italijanske pridige, kakor bi Kristus ne bil prišel odrešit in učit tudi Slovencev. Lepo katoličanstvo! Tržaški „Popolo“ jim je povedal možko besedo: Bog nas varuj takih zagovornikov vere in pobožnosti. Ljudje, ki začenjajo zborovanje brez maše, ki so izgnali iz tržaške bolnišnice vsmiljene sestre (mej kojimi je bilo 23 italijank) in kapucine (ki so bili skoraj vsi italijani) ki so vrgli iz šol križ, ki so poslali prispevek za spomenik grdega brezvrca, razuzdanca Giordana Bruna; ljudje ki so glasovali, da naj se odpravijo redovi in da naj se mrlički sežigajo; ki o papeževem jubileju niso hoteli odposlati telegrama i. t. d., ti ljudje hočejo biti zagovorniki katoliške vere. Ostadna hinavščina! Ali to še ni bilo dovolj. Ko so izvedeli, da je čč. duhovščina podpisala zaupnico svojemu vžaljenemu nadpastirju, so začeli poizvedavati, ali so podpisali zaupnico tudi duhovniki veroučitelji, koje plačuje mesto. O tem je zagrizeni starešina Spadoni v javni seji (18. t. m.) vprašal župana, kaj-li meni storiti magistrat onim duhovnikom? Župan ni imel poguma, da bi predrzneža zavrnil, ampak se je le izgovarjal, da ne ve še nič o stvari, ki je znana vsem vrabcem v Trstu. Ali pomislimo kaka predrznost, da se hoče kaznovati duhovnike za to, ker so svojemu škofu zvesti. Kaka hudobija in neotesanost! In koga menijo ti ljudje ostrašiti s takimi grožnjami? Ali imajo tako slabe misli o duhovščini, da se bo dala vkupiti za njih bore groše? Pri tej priliki jim je katoliški list „Popolo“ prav dobro izprašal hudobno vest. V Rimu bodo vedeli toliko lože ceniti obtožbo in vlada bo vedela, kako se ravna s čč. duhovščino ob Adriji.

Č. g. Jakob Cavalli, začasni učitelj italijansčine na ženski gimnaziji v Trstu, je prosil stalnega nameščenja kot učitelj italijanskega jezika. Ker je č. g. vnet Italijan in učen mož, čegar dela je vže sam tržaški magistrat odlikoval, je bilo njegovo imenovanje gotovo. Toda gospoda so se zaduji hip premislili in mu vrnili prošnjo. Vganite zakaj? Ker je podpisal zaupnico svojemu nadpastirju in škofu. Zares tako samoblastnega starešinstva ni bilo in ni v Avstriji kakor je tržaško.

Demonstracije v Istri se vedno ponavljajo. Radi znanih dogodkov v Poreču so demonstrirali v Poreču, v Piranu, v Paznu, v Umago in drugod.

Škedenski znan „padar“, Jožef Žerjav, je umrl na Krasu v Gorjanskem, kjer je nekaj časa posebno lehkoverne ženice se svojim „mazanjem in copranjem“ za nos vodil. Dokler je opravljal v Skednu pri Trstu svoj zdravniški posel, užival je tudi grenkih ur, ker je moral ubogi „copernik“ večkrat v „lukujo“.

Dimnikarji tržaški so se zopet priprijeli dela pod starimi pogoji, ko jim go-

spodarji nočejo zboljšati plače, sami pa nimajo o čem živeti.

Goveja kuga se je pokazala v tržaški okolici. Migistat je opomnil občinstvo, naj ne pijejo surovega mleka, dokler kuga ne poneha.

Iz Drage. Petega januarja je padel mož v 5 metrov globoko ledenico. Ranil se je prav nevarno. Odpeljali so ga v Trst v bolnišnico.

Milje (Muggia.) Razpisana je služba občinskega zdravnika. Letna plača 1000 gld.

Petdesetaki. Finančni minister je vka- zal vsem finančnim deželskim nradom, da naj pošljejo na Dunaj vse petdesetake, ki se nahajajo v blagajnah. — Zapazili so da kroži dosti ponarejenih petdesetakov mej ljudstvom. Zanesli so jih posebno sleparji iz Italije. Toraj bodite pazljivi ko ta denar prijemate!

Obrtne in kmetijske stvari.

Goriško ima mnogo lepih pogojev za rokodelstvo in obrtnijo. Njeno prebivalstvo je krepko in neutrudljivo delavno, zemlja hrani še veliko nepoznanih zakladov in de- želne reke imajo neizmerne gonilne moči v sebi. Kjer se vsi ti pogoji združijo, onda mora obrtnija cvesti. Le žal, da manjka denarja, zlasti pa poduka, ki bi ljudstvo opozoril na vse te prodnosti in mu pokazal pravo pot, kako jih je treba izkoristovati. Tako se je zgodilo, da so vsi veliki obrt- niki na Goriškem malo, da ne sami tujei.

Mala obrtnija razširjena je po celi de- želi, kolikor in kakor zahtevajo potrebe v- sakdanjega življenja. V mnogih krajih se je še ohranila staroslovenska navada, da se pečajo po cele vasi od roda z jednim istim rokodelstvom. Tako izdelujejo v Lo- gu lonce, na Serpenici sklede, v baški in idrijski dolini nože in žreblje, v Lokoven žreblje, v Mernem čevlje, v Biljah opeko, v Renčah, Moši in St. Lovrencu prebivajo zidarji, v Marjanu mizarji, v Zagorji kam- noseki (klesarji), v Folju pleteničarji (kakor tudi drugod ob Soči in Teru,) na Gradu solarji za ribe i. t. d. Stara in zelo raz- širjena obrtnija po Goriškem je naprav- ljanje razne opeke.

Razen navadnih rokodelcev, gostilni- čarjev (1320 s 770 strežaji) in kavarnarjev (36 s 70 pomočniki) razširjeni so po deželi najbolj tkalci (ki pa vedno bolj pojenjuje- jo,) potem mlinarji (navadnih mlinov je 270, med temi 190 v gorovlju,) strojci (od 33 jih je le 13 v nižini) in barvarji (22.) Da- lje se nahaja v goriški grofiji 30 žag, 25 opekarnic (največji in umetnejši sti v Bu- kovici in Biljah) in 12 vrvarnic. Po fur- lanski nižini daje lep dobiček izdelovanje salomov. Vseh malih obrtnij je na Goriškem 103 z 2680 podjetniki in 7300 pomagači.

Trtne rezike v kmetijski šoli v Gorici. C. kr. namestništvo je dovolilo raz- pošiljanje trtnih razik iz zasadov naše kme- tijske šole vsem občinam Goriškega in Se- zanskega okraja, kjer so vinogradi okuženi od trtne uši. V slovenskem oddelku je po- oblaščen v ta namen voditelj šole g. Viljem Dominko, v laškem oddelku pa g. Janez Marega. Rojaki, segajte pridno po njih!

Gnojimo travnike! — Goriško kme- tijsko društvo vabi pogostoma kmetovalce, naj se deleže skupne naročbe umetnih gnoj- il. Večji posestniki naše deželne ravani se prav pridno oglašajo vsakokrat, kadar so raz- pisane take skupne naročbe. Od naše strani pa so le prav redki taki naročniki; in ven- dar je tudi na Krasu, na Vipavskem in v gorskih okrajih mnogo travnikov, ki bi se dali zelo zboljšati z umetnimi gnojili, ka- koršen je karnit, so hiperfosfati in dr. Pri- delavali bi najmanj še enkrat toliko veliko bližjega sena, kakor je sedanje, ako bi trav- nike o pravem času razumno natrošali s takimi gnojili. Najboljši čas za to je po kon- čani košnji otave, ali pa tudi pozneje po končani pašni dobi. Če natrosimo 6 do 8 kvintalov karnita in 4 do 6 kvintalov Tho-

masove žlindre moke na hektar sveta, bo travnik izdatno pognojen. Najbolje je pa, če obe gnojili pomešamo in to kakih 24 ur po- prej, kakor je raztrosimo. Če se pomešajo dolgo poprej, zgodi se lahko, da se sprimejo in tako strdijo, da nastane iz njih neka ce- mentu podobna masa. Po takej gnojitvi zgi- ne mah s travnikov in namesto njega pah- nejo boljše trave, detelje in grašice na po- vršje in uže prihodnja košnja se sponese po dobroti in obilnosti.

Vabilo na skupno naročbo bakrenega vitrijola. C. kr. kmetijsko društvo v Gorici odpre za prihodnjo spomlad, kakor v pre- teklih letih, naročbo na skupno nakupova- nje bakrenega vitrijola (avstrijski pridelek prve vrste,) ktere se lahko vdeležè udje te- ga kmetijskega društva in kmetovalci naše dežele.

Pogoji so naslednji:

1. Kupna cena je določena na 21 gld. 50 kr. kvintal

2. Blago se izroči meseca aprila 1895 v Gorici.

3. Pri naročbi je plačati 5 gld. var- ščine od vsacega kvintala ali 50 kr. od v- sacih 10 kilogramov. Nima veljave nobena vpisava brez dotične varščine.

4. Doplačilo se opravi pri izročitvi blaga v Gorici, ktera se bo vršila v zato odmenjenih magazinih na *starem trgu* blizo društvenega urada, toda stroške nakladova- nja bodo morali plačati naročniki sami.

5. Za originalne sode držeče 250 kgr. ne bo plačati imbalaze, med tem ko za manj- še množine se bo vrčnil zavoj od 5 do 50 kr.; to se bo ravnalo po različnosti mno- žine blaga.

6. Naj manjša množina, ktero se sme vpisati, je določena na 10 kgr. in v mno- žinah, ktere se dajo deliti z številko 10.

7. Naročbe se sprejemajo v uradu te- ga c. kr. kmetijskega društva do 31. mar- ca 1895; oglašila za naročbe, ktera bi došla pozneje v tukajšni urad, se povrnejo če ravno bi bila izročena pošti v zgoraj določeni dobi.

8. Za naročnike, kteri bi ne prevzeli bakrenega vitrijola v času, ki se jim naz- nani s posebnim listom, se bo hranilo blago v magazinu še osem dni, proti nagradi 1 kr. od kvintala na dan. Po preteku te do- be se bo smatralo, da dotični naročnik no- če vzeti blaga in vplačena varščina pojde v korist „zaloga za naročbe.“

V poduk in zabavo,

Duhovit odgovor: Pij IX je imeno- val nekega ponižnega duhovnika za škofa. Ta pride hitro k papežu in se brani na vse mogoče načine biti škof. Nazadnje, ko je vse slabo rekel o sebi, češ, da ni za ta- ko visoko službo, pravi: „In še to, odkar se govori, da bom jaz škof, sem ves spo- min zgubil.“ — Pij IX smehljaje zavrne ponižnega duhovnika: „No, k večemu se ne bode moglo, ko vmrjete, o Vas reči, da ste bil škof *srečnega spomina!*“ — Duhov- nik je moral se vdati.

Modrost nedolžnega otroka. Cesa- rica Marija Terezija je nekdaž vaško šolo obiskala. Otroci so bili prav veseli in po- gumni. Tedaj se loti otroke sama cesarica izpraševati. Cesarica prime malo dekletce za roko in je vpraša: „V katero vrsto stvari spa- da dijament, ki se mi svetli tukaj v prsta- nu?“ — Dekletce: „Dijament spada med kamenje.“ — Cesarica kažoč na svoje svi- leno krilo: „Od kod pa dobivamo svilo?“ — Dekletce: „Svilo dobivamo od sviloprej- ke.“ — Cesarica: „Kam pa spada svilo- prejka?“ — Dekletce: „Med živali.“ — Cesarica: „Kam pa spada cesarica avstrij- ska?“ Dekletce je tukaj malo postalo pot- em pa odgovorilo: „Ti spadaš v nebesa in jaz tudi.“

Pri sodišči. Sodnik vpraša tatu: „Kako se vi živite?“ — Tat: „Z delom svojih rok.“

Velbljod (kamela.) „Velbljod je žival, ki lahko dela osem dni, ne da bi jedel.“ — Tako je vpil nek mož, ki je to žival o-

kolo gonil in za denar kazal. — „Lepa reč — ga zavrne nek pijanec. — Jaz sem pa žival še bolj čudna; jaz lahko pijem o- sem dni, ne da bi delal.“

Pri skušnji. Profesor: „Kaj bi vi dali človeku, kateri je veliko strupa vžil?“ — Vprašani: „Sveto olje.“

Kaj je socializem? — „Hitro od- govorim kaj je. Glej ti imaš novce in jaz imam pipo.“ — „In potem?“ — „Potem jaz kadim.“ — „In jaz?“ — „Ti? ti plu- vaj!“

Odgovorni urednik in izdajatelj J. Marušič.

Slike urejuje Gosar.

Tiska Hilarijanska tiskarna.

Prihodnja številka „Primorskega Lista“ izide dne 7. februarja.

Javna dražba.

Podpisani odsek naznanja, da bo dne 28. januarja t. l. ob 10 uri predpoldne v Gor- janskem javna dražba za podvzetje prenov- ljenja tukajšne cerkve.

Stroški so prevdarjeni na 11.174 gld. 32 kr. Prevdarek, stavbeni načrt in draž- bene pogoje si vsakdo lahko ogleda do dne- va dražbe pri podpisanem.

Pred začetkom ustmene dražbe je u- ložiti 5% varščine.

V Gorjanskem 3. januarja 1895.

Cerkveni stavbeni odsek.

Tržne cene.

(Cene se razumejo na debelo in s carino vred.)

Domači pridelki.

	Cena od for. do for
Fizol: Koks	100 K. 11.75 —.—
Mandoloni	10.50 —.—
svetlorudeči	9.50 —.—
temnorudeči	—.— —.—
kanarček	—.— —.—
bohinjski	100 K. 9.90 10.—
beli veliki	10.25 —.—
„ mali	8.75 —.—
zeleni, dolgi	10.50 —.—
„ okrogli	8.50 —.—
mešani hrvalski	7.50 7.75
„ štajerski	8.— 8.25
Maslo fino štajersko	92.— 96.—
Ječmea št. 10	9.50 9.75
„ 9	10.— 10.25
„ 8	11.— 11.25
Zelje kranjsko	6.50 6.75
Repa „ štajerski	5.75 5.75
Krompir , štajerski	4.25 4.50
Proso kranjsko	8.75 9.—
Leča , kranjska	9.— 10.—
Speh ogerski	49.— 50.—
Mast ogerska	53.— 54.—
Kava Mocca	190.— 192.—
Ceylon Plant. fina	182.— 184.—
„ Perli	189.— 191.—
Java Malang	—.— —.—
Portoriceo	—.— —.—
Guatemala	157.— 158.—
San Domingo	156.— 158.—
Malabar Plant	177.— 174.—
„ native	—.— —.—
Laguayra Plant	170.— 172.—
„ native	—.— —.—
Santos najfiniji	150.— 151.—
„ srednje fini	147.— 148.—
„ srednji	144.— 146.—
„ ordinar	131.— 133.—
Rio opravi	—.— —.—
„ najfiniji	147.— 149.—
„ srednji	141.— 143.—
Sladkor Centrifugal I. vrste 100 K.	28.— 28.50
Concassé	29.— 29.50
v glavah	30.75 31.—
razkosan	29.75 30.—
Riž italijanski fini	10 K. 19.— 19.50
„ srednji	18.25 18.75
Japan fini AAA	17.— —.—
„ srednji	15.50 —.—
Raugoén extra	13.25 —.—
I.	12.50 —.—
II.	9.— —.—
Petrolej ruski v sodih	18.25 —.—
v zabojih od 29 kil.	5.80 —.—
Olje italijansko najfinoji 100 K.	64.— 66.—
„ srednjefino	55.— 57.—
bombažno, amerik.	34.— 37.—
dalmatinsko	32.— 34.—
Limoni Mesinski	zaboj 3.— 5.—

Ant. Koren,

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe.

A. GLIUBICH

nova lekarna
v Kabatišču

Prav teplo priporoča spodaj navedene tekočine in zdravila.

Dobivajo se: naravne mineralne vode iz raznih studencev.

Kemični, farmacevtični in drogerijski izdelki najbolj čislane domače in tuje zdravilske posebnosti.

Ribje olje, naravno in izvrstno, prijetnega okusa in kemično čisto.

Ribje olje z železom ali železnim jodom.

Najčistejše žveplenokislo apno c. kr. kmetijske šole v Gorici za vinarsko rabo.

Zdravila za živino, konjski cvet, konjski prašek, goveji prašek.

Homeopatična zdravila.

Guglielmo-va (Guljelmo)**bukvarna**

ima zalogo papirja, glasbovin in drugih umetnih del

Travnik 14. — Gorica — Travnik 14.

Sprejema in izvršuje najhitreje vsako naročbo. — P. n. občinstvu so na ogled raznovrstne glasbene in slovstvene novosti.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krēmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Edvard Paulin,

v Nunski ulici št. 10.

V zalogi ima razne nagrobne vence, biserne in porcelanaste, rože za cerkve, palme, cvetke za nove maše in poroke, voščene sveče, mrtvaške obleke, rakve, trakove, zlate črke i. t. d. po najnižih cenah.

Anton Kuštrin,

v Gosposki ulici v hiši g. Dr. Lisjaka št. 23.

prodaja različno blago n. pr. sladkor, kavo, moko vsake vrste, kis, milo (zajfo) itd., posebno dobro oljkino olje za večno luč v cerkvi itd.

9 slik

se prodaja

velikih po 183 cmt visokih in 97 cmt širokih (iz cerkve na gradu pri Mirnem) predstavljajoče naslednje posamične svetnike: Sv. Jožef, sv. Jurij, sv. Mohar in Fortunat, sv. Ciril in Metod, sv. Ana, sv. Katarina, sv. Terezija, (slikal jih je Delneri.) Cena posamični sliki je 5 gld. — Kdor jih hoče naročiti naj se oglasi osebno ali pisмено pri podpisaneu.

Janez Gosar

V Gorici na Travniku, št. 13, I.

Trgovina papirja

Ant. Jeretič

GORICA

Semeniška ulica št. 3. — Za veliko vojašnico št. 15.

Zavod za črtanje papirja**Knjigoveznica****Tvornica**

trgovinskih knjig, šolskih zvezkov itd. itd.

Zaloga

pisarskih, risarskih in drugih predmetov,

Šolskih knjig

in drugih učil.

Izključivo zastopstvo

ter edina razprodaja

lesne rezljanice in slamnatega papirja,

za trgovino z sadjem.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici ulica Morelli št. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za napravo cerkvenih posod! — Kakor novo v napravo ali staro v prenovitev.

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene reči, se bodo po želji prečastitih p. n. gospodov naročnikov prav vgodni plačilni pogoji stavili.

Posilja vsako blago poštnine prosto!

Ilustrovan cenik zastoj in franko.

Pristnega, črnega isterskega vina

prodaja podpisana na debelo od 56 litrov dalje v vsakej množini in jamci za pristnost.

Velecenjenim gg. odjemnikom pošilja na zahtevanje pokušnjo na dom. Vsa naročila, pismena in ustmena, sprejema edino le

Antonija Gosar.

V Gorici, Travnik, št. 13. I.

Ustanovil l. 1767 Johan Samassa v Ljubljani

Ces. in kralj. dvorni zvonar

ALBERT SAMASSA

v Ljubljani

Harmon. in melodični glaslo

z izborna pravico za zvonjenje. Zvonove do 4 centov more zvoniti en sam mož. Čista kovina srebrnobelo bliščobo. Močan čist glas.

Garancija pet let.

Cerkvene priprave iz masivnega bron; svečniki, lustri, svetilke, altarni križi, kanonske tablice, lonci za cvetlice itd., dalje gasilnice, pumpe, ograje pri studencih, ventili itd.

Občine in požarne brambe dobe naročila tudi na obroke.

Ceniki brezplačno! Štiri medalje.

21 svetinj.

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini, in cerkv. oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristine garantovane čebelno-voščene

sveče

voščene zvitke, sveče nižjih vrst za stransko razsvetljavocrkva in pogrebe. Kadilo lagrima, stenje in stekla za večno luč.

Za pristnost sveč, katere nosijo protokol, tvorniško znamko, jamčim z „100 gl. ali 200 k.“

Nadejaje se obilnih naročil zagotavljam točno postrežbo po mogoče nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

I. Kopač, svečar

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se

naroča po pošti

Ubald pl.

Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani
priporoča:

ZA ŽELODEC:

Marijalske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odevalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodec. — Škatulja 21 kr., jedea zvojevček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

ZA PRSA:

Planinski zelščini ali prsni sirup za odrasčene in otroke; raztvaja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

ZA TRGANJE:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 59 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Va ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.